

ANALIZA PRORAČUNA I STRATEGIJA RAZVOJA GRADA OSIJEKA

Miličić, Anamarija

Undergraduate thesis / Završni rad

2021

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Faculty of Economics in Osijek / Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Ekonomski fakultet u Osijeku**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:145:872292>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-09-21**

Repository / Repozitorij:

[EFOS REPOSITORY - Repository of the Faculty of Economics in Osijek](#)

Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku

Ekonomski fakultet u Osijeku

Preddiplomski sveučilišni studij Financijski menadžment

Anamarija Miličić

**ANALIZA PRORAČUNA I STRATEGIJA RAZVOJA GRADA
OSIJEKA**

Završni rad

Osijek, 2021.

Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku

Ekonomski fakultet u Osijeku

Preddiplomski sveučilišni studij Financijski menadžment

Anamarija Miličić

**ANALIZA PRORAČUNA I STRATEGIJA RAZVOJA GRADA
OSIJEKA**

Završni rad

Kolegij: Lokalne financije

JMBAG: 0010226393

e-mail: amilicic@efos.hr

Mentor: izv.prof.dr.sc. Domagoj Karačić

Komentor: dr.sc. Dina Bičvić

Osijek, 2021.

Josip Juraj Strossmayer University of Osijek

Faculty of Economics in Osijek

Undergraduate Study Financial Management

Anamarija Miličić

**A BUDGET ANALYSIS AND DEVELOPMENT STRATEGY
OF THE CITY OF OSIJEK**

Final paper

Osijek, 2021.

IZJAVA

O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI, PRAVU PRIJENOSA INTELKTUALNOG VLASNIŠTVA, SUGLASNOSTI ZA OBJAVU U INSTITUCIJSKIM REPOZITORIJIMA I ISTOVJETNOSTI DIGITALNE I TISKANE VERZIJE RADA

1. Kojom izjavljujem i svojim potpisom potvrđujem da je završni
(navesti vrstu rada: završni / diplomski / specijalistički / doktorski) rad isključivo rezultat osobnoga rada koji se temelji na mojim istraživanjima i oslanja se na objavljenu literaturu. Potvrđujem poštivanje nepovredivosti autorstva te točno citiranje radova drugih autora i referiranje na njih.
2. Kojom izjavljujem da je Ekonomski fakultet u Osijeku, bez naknade u vremenski i teritorijalno neograničenom opsegu, nositelj svih prava intelektualnoga vlasništva u odnosu na navedeni rad pod licencom *Creative Commons Imenovanje – Nekomercijalno – Dijeli pod istim uvjetima 3.0 Hrvatska*.
3. Kojom izjavljujem da sam suglasan/suglasna da se trajno pohrani i objavi moj rad u institucijskom digitalnom repozitoriju Ekonomskoga fakulteta u Osijeku, repozitoriju Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku te javno dostupnom repozitoriju Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu (u skladu s odredbama Zakona o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju, NN br. 123/03, 198/03, 105/04, 174/04, 02/07, 46/07, 45/09, 63/11, 94/13, 139/13, 101/14, 60/15).
4. izjavljujem da sam autor/autorica predanog rada i da je sadržaj predane elektroničke datoteke u potpunosti istovjetan sa dovršenom tiskanom verzijom rada predanom u svrhu obrane istog.

Ime i prezime studenta/studentice: Anamarija Miličić

JMBAG: 0010226393

OIB: 46426976248

e-mail za kontakt: milicicanamarija@gmail.com

Naziv studija: Preddiplomski sveučilišni studij Financijski menadžment

Naslov rada: Analiza proračuna i strategija razvoja Grada Osijeka

Mentor/mentorica rada: izv.prof.dr.sc. Domagoj Karačić

U Osijeku, 13. rujna 2021. godine

Potpis Anamarija Miličić

Analiza proračuna i strategija razvoja Grada Osijeka

SAŽETAK

Jedinice lokalne i regionalne samouprave obavljaju razne funkcije i poslove koji su propisani Zakonom, te stječu prihode kojima slobodno raspolažu u svom djelokrugu. Na taj način one neposredno ostvaruju potrebe svojih građana. Proračun lokalnih jedinica predstavlja važan dokument koji sadrži sve primitke i izdatke kao i rashode i izdatke za jednu proračunsku godinu, u skladu s propisima. Svrha rada bila je pomoću dostupnih podataka i pokazatelja, te na temelju analize proračuna utvrditi gospodarsku i financijsku situaciju Grada Osijeka. Također, opisom strategije se nastojalo detaljnije proučiti daljnje aktivnosti i projekte koji se nastoje provoditi.

Ključne riječi: proračun, prihodi, rashodi, Grad Osijek, strategija.

A budget analysis and development strategy of the city of Osijek

ABSTRACT

The local and regional authority units are performing many functions and chores that are prescribed by law and they acquire incomes which they freely dispose with in their own domain. This way, they are achieving the needs of their citizens. Local unit budget represents an important document which contains all the outlays and the expenses and outlays for one year budget, in accordance with regulations. Purpose of this work is to establish economy and financial situation of the city of Osijek, with budget analysis by using available data and existing indicators. Also, there was an attempt to study their further activity and projects by describing the strategy.

Keywords: budget, revenues, expenses, city of Osijek, strategy.

SADRŽAJ

1.Uvod.....	1
2.Teorijska podloga i prethodna istraživanja	2
2.1.Financiranje jedinica lokalne samouprave	2
2.3. Fiskalna decentralizacija.....	3
3.Metodologija rada	5
3.1.Predmet i metode istraživanja.....	5
3.2. Hipoteze rada	5
4. Administrativno-teritorijalni ustroj Grada Osijeka	6
4.1. Povijesni pregled teritorijalnog ustrojstva	6
4.2.Administrativne i zakonske funkcije	6
5. Opće informacije o Gradu Osijeku.....	8
5.1.Demografski pokazatelji	8
5.2. Gospodarski pokazatelji	9
5.3.Kulturno-povijesna baština.....	11
5.4.Infrastruktura grada	12
6.Proračun Grada Osijeka.....	14
7.Strategija razvoja Grada Osijeka.....	24
7.1. Misija, vizija i strateški ciljevi Grada	24
7.2.Strategija razvoja urbane aglomeracije Osijek	25
7.2.1.Razvojni prioriteti i mjere	25
7.2.2. Financijska sredstva za provedbu strategije.....	27
7.3. Strategija razvoja sporta Grada Osijeka 2020. - 2030.	28
7.3.1.Sportska infrastruktura i treneri na području Grada Osijeka	29
7.3.2..Financiranje sporta.....	30
7.3.3.Natjecateljski sport.....	31
7.3.4.Strateški ciljevi.....	31
7.3.5.Program razvoja sporta u području sportske infrastrukture	32
7.4.Usporedba strategije razvoja urbane aglomeracije i strategije razvoja sporta.....	33
8.Rasprava	34
9. Zaključak.....	36
Literatura	37

Popis tablica	39
Popis grafikona.....	40

1.Uvod

U ovom radu analiziran je proračun Grada Osijeka, odnosno njegova struktura te je opisana strategija razvoja. Prvo je objašnjena metodologija rada gdje je definiran predmet istraživanja, kao i hipoteze rada. Zatim je dana teorijska podloga na kojoj se temelji, objašnjene su administrativno-teritorijalne funkcije te opće informacije kao što su gospodarstvo, demografija i infrastruktura Grada. U samoj analizi proračuna detaljnije je pojašnjena njegova struktura u promatranom razdoblju te je prikazana projekcija za sljedeće razdoblje. Također, opisana je strategija razvoja urbane aglomeracije do 2020. te strategija sporta za razdoblje od 2020.do 2030.godine. U konačnici, dan je zaključak o cjelokupnom istraživanju i analizi, a navedene hipoteze prihvaćene ili odbijene.

Jedinice lokalne i regionalne uprave i samouprave osnivaju se zbog administrativnih i političkih razloga, te mogu biti Grad, Općina ili Županija. One djeluju u okviru svoje nadležnosti te obavljaju razne poslove, izvršavaju funkcije i ostvaruju prema tome prihode i primitke kao i rashode i izdatke koji su prikazani proračunom. Na taj način neposredno ostvaruju potrebe građana te se tako povećava standard i kvaliteta života u toj lokalnoj jedinici. Njihov djelokrug propisan je Zakonom o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (NN 144/2020).

Cilj rada jeste na temelju podataka uvidjeti demografsku i gospodarsku situaciju, te pomoću analize proračuna dobiti jasniju sliku i uvid u financijsku poziciju i stabilnost Grada,

Proračun lokalnih jedinica jeste dokument koji sadrži sve prihode i primitke, procijenjene za određenu proračunsku godinu, kao i sve rashode i izdatke s ciljem trošenja radi zadovoljavanja potreba građana. Njegovom analizom nastojalo se utvrditi kako Grad Osijek raspolaže s proračunskim sredstvima te pomoću detaljnije podjele vidjeti dinamiku promjena pojedinih stavki.

Strategija razvoja predstavlja plan kojim se žele postići određeni strateški ciljevi prema unaprijed određenoj misiji i viziji, kako bi lokalna jedinica ostvarila razvoj na određenom području. U sedmom poglavlju opisani su strateški ciljevi Grada Osijeka, kao i mjere kojima se one nastoje ostvariti. Isto tako, opisana je strategija razvoja sporta Grada Osijeka 2020-2030.

2. Teorijska podloga i prethodna istraživanja

Unutar ovog poglavlja opisana je teorijska podloga na kojoj se temelji ovaj rad. Prvenstveno je opisano financiranje jedinica lokalne samouprave, te je definiran sam pojam proračuna, kao i njegov sadržaj i glavne funkcije. Zatim je objašnjen pojam i uloga fiskalne decentralizacije, i njegova obilježja.

2.1. Financiranje jedinica lokalne samouprave

Sustav financiranja lokalnih jedinica uređen je i propisan raznim zakonima. Za niže razine vlasti to su Ustav Republike Hrvatske (NN 85/2010), Europska povelja o lokalnoj samoupravi (NN 5/2008), kao i godišnji zakoni o izvršavanju Državnog proračuna Republike Hrvatske, koji se donose za svaku godinu pojedinačno temeljem Zakona o proračunu (NN 15/2015). Nadalje, financiranje je uređeno i Zakonom o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (NN 144/2020), Zakonom o financiranju jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave (NN 138/2020), Zakonom o regionalnom razvoju Republike Hrvatske (NN 118/2018), Zakonom o komunalnom gospodarstvu (NN 32/2020), Zakon o lokalnim porezima (NN 101/17), i pojedinim poreznim oblicima kojima se financiraju JLP(R)S i dr. Lokalne jedinice prikupljaju prihode kojima mogu slobodno raspolagati u okviru svojih nadležnosti. Ti prihodi moraju biti u skladu s poslovima koje obavljaju njihova tijela. Moguće ih je podijeliti na dvije kategorije, prihode poslovanja, koji se ostvaruju na temelju redovitog poslovanja lokalne jedinice, i prihode od prodaje nefinancijske imovine. Prihodi poslovanja su prihodi od poreza, prihodi od pomoći, prihodi od financijske i nefinancijske imovine, prihodi od upravnih i administrativnih pristojbi i po posebnim propisima i naknada, prihodi od prodaje proizvoda roba i usluga, kazne, upravne mjere te ostali prihodi poslovanja. Prihodi od prodaje nefinancijske imovine ostvaruju se prodajom kapitalne imovine, što predstavlja izvanrednu poslovnu aktivnost.

Postoje brojne definicije proračuna, a najjednostavnija je ona da je to dokument koji sadrži sve prihode i primitke te rashode i izdatke za jednu proračunsku godinu, u skladu sa Zakonom.

„Proračun jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave je akt kojim se procjenjuju prihodi i primici te utvrđuju rashodi i izdaci jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave za jednu godinu, u skladu sa zakonom i odlukom donesenom na temelju zakona, a donosi ga njezino predstavničko tijelo" (Zakon o proračunu, NN 15/2015).

Postoji osam načela na kojima se temelji proračun, a to su načelo jedinstva i točnosti proračuna, načelo jedne godine, načelo uravnoteženosti, načelo obračunske jedinice, načelo univerzalnosti, načelo specifikacije, načelo dobrog financijskog upravljanja te načelo transparentnosti. Najvažnije načelo jeste načelo uravnoteženosti, koje govori kako svi proračunski prihodi i primici moraju pokriti sve rashode i izdatke. Prema načelu jedinstva i točnosti proračuna svi se prihodi i primici te rashodi i izdaci iskazuju po bruto načelu. Načelo jedne godine navodi da se proračun donosi za jednu proračunsku godinu te da vrijedi za tu godinu, koja obuhvaća razdoblje od dvanaest mjeseci, od 1.siječnja do 31.prosinca. U skladu s načelom obračunske jedinice, sve se stavke proračuna moraju izraziti u kunama. Prema načelu univerzalnosti, svi se prihodi i primici te rashodi i izdaci koriste kako bi se pokrili rashodi i izdaci, osim ako nije drugačije propisano. Načelo specifikacije govori kako se prihodi i primici moraju svrstati u proračun u skladu s ekonomskom klasifikacijom, i iskazati prema njihovim izvorima. Rashodi se moraju svrstati u proračun u skladu sa proračunskom klasifikacijom te biti uravnoteženi s prihodima i primicima. Načelo dobrog financijskog upravljanja objašnjava kake se proračunski izvori moraju pravilno koristiti, odnosno poštovati načela ekonomičnosti, učinkovitosti i djelotvornosti. Posljednje načelo, koje govori o tome kada jedinice lokalne samouprave trebaju objaviti svoja godišnja financijska izvješća jeste načelo transparentnosti (Zakon o proračunu, NN 15/2015).

Proračun jedinica lokalne samouprave sadrži opći i posebni dio, te od plana razvojnih programa. Opći dio se sastoji od Računa prihoda i rashoda i Računa financiranja, a posebni dio od plana rashoda i izdataka proračunskih korisnika izraženih prema vrstama i svrstanih u programe koji se dijele na projekte i aktivnosti.

Tri su glavne funkcije proračuna (Ministarstvo financija, 2021) :

- prikazuje najvažnije ciljeve države u fiskalnoj godini,
- služi kao instrument kojim država utječe na ekonomsko stanje zemlje,
- služi kao sustav kontrole prikupljanja i trošenja proračunskih sredstava.

2.3. Fiskalna decentralizacija

Fiskalni federalizam predstavlja područje koje se bavi raspodjelom funkcija i ovlasti središnje države na jedinice lokalne i regionalne samouprave, na način da određeni instrumenti ostanu u ovlasti viših razina, dok se ostali prepuste nižim razinama vlasti.

Decentralizacija kao proces može biti jako korisna i olakšati upravljanje i funkcioniranje nekoga sustava te donosi brojne prednosti, ali i nedostatke. U Republici Hrvatskoj postoji veliki broj Općina i Gradova čime je olakšan posao središnje države, no javlja se pitanje postoji li zaista potreba za tako velikim brojem jedinica lokalne samouprave.

Šinković (2019) smatra kako se decentralizacija može promatrati i kao usporedni proces jačanja odgovornosti lokalnih jedinica za sadržaj javnih usluga koje nudi svojim građanima, ali i kvalitetu tih usluga.

Tri su osnovna oblika decentralizacije, a to su politička decentralizacija, administrativna decentralizacija te fiskalna decentralizacija. U nastavku je opisana fiskalna decentralizacija.

Krtalić i Gasparini (2007) smatraju kako je fiskalna decentralizacija neizbježan proces, te kako se pojavljuje zbog dvije činjenice, od kojih je prva veća osviještenost stanovništva koje žele sudjelovati u donošenju odluka lokalnog značaja. Druga činjenica jeste efektivno i efikasno upravljanjem javnim financijama u uvjetima decentralizacije.

Neka od obilježja fiskalnog federalizma u Republici Hrvatskoj su da je administrativno-teritorijalna podjela na Općine, Gradove i Županije dovela do političkih, gospodarskih, socijalnih i ostalih različitosti, kao i to da je povećao ulogu i važnost lokalnih jedinica u pružanju javnih dobara i usluga. Negativna posljedica jeste postojanje korupcije, kao i vrlo niskog povjerenja građana u lokalne vlasti. Također je veliki problem nedostatak transparentnosti koji smanjuje efikasnost sustava i donošenja odluka.

3. Metodologija rada

U ovom poglavlju opisan je predmet istraživanja rada te su navedene metode koje su se koristile pri izradi istog. Isto tako, definiran je sam cilj, kao i hipoteza rada.

3.1. Predmet i metode istraživanja

Predmet istraživanja ovog rada jeste analiza strukture proračuna Grada Osijeka, za promatrano razdoblje od 2017. do 2020. godine, kao i strategija razvoja. Također je prikazana projekcija proračuna za 2022 i 2023. godinu. Cilj jeste dobivanje jasnije slike funkcioniranja i djelovanja ove lokalne jedinice, kao i načina financiranja kroz detaljniju podjelu prihoda i rashoda te primitaka i izdataka, uspoređujući te podatke tijekom godina.

Pri izradi je korištena metoda analize, pomoću koje je cjelokupni proračun Grada podijeljen na nekoliko dijelova, promatrajući strukturu prihoda i rashoda. Također je korištena induktivna metoda, gdje se provedenom analizom omogućava donošenje određenih zaključaka. Metoda deskripcije je primijenjena prilikom opisivanja administrativno teritorijalnog ustrojstva Osijeka te proračuna i strategija razvoja. Pomoću metode komparacije uspoređeni su prihodi i rashodi koje je lokalna jedinica ostvarivala tijekom promatranih godina. Metoda klasifikacije korištena je pri provođenju analize i sinteze gdje su prihodi i rashodi podijeljeni na vrste i kriterije.

3.2. Hipoteze rada

H1: Grad Osijek ostvaruje suficit u razdoblju od 2017. do 2020. godine.

H2: Grad Osijek ima dobro postavljenu strategiju razvoja koja može doprinijeti njegovom gospodarskom i ekonomskom razvoju.

4. Administrativno-teritorijalni ustroj Grada Osijeka

U ovom poglavlju opisan je teritorijalni ustroj Grada Osijeka, odnosno njegov nastanak i razvoj kroz povijest. Također, istražene su Zakonske regulative kojima se uređuju rad i djelovanje lokalnih jedinica.

4.1. Povijesni pregled teritorijalnog ustrojstva

U starom vijeku, na području Grada Osijeka, nalazio se keltski i rimski Grad Mursa. Ime Osijek dali su mu Hrvati zbog toga što su ga podigli na „oseki“, povišenom tlu iznad rijeke Drave. 1196.godine prvi put u povijesti se spominje pisano ime Grada, u mađarskoj inačici Eszek. Za vrijeme Hrvatsko-Ugarskog kraljevstva bio je bogati obrtnički grad, a 1526. osvojile su ga moćne Osmanlije. Krajem 17.stoljeća Osijek je vraćen Hrvatskoj u sastavu Austro-Ugarskog carstva, a Grad se obnovio u baroknom stilu. U 19.stoljeću, zabilježen je veliki procvat u području gospodarstva, kao i kulture, kada je izgrađeno Hrvatsko narodno kazalište, Konkatedrala Sv. Petra i Pavla, te mnoge tvornice što je privuklo značajan broj građana. Nakon Prvog i Drugog svjetskog rata, i svih proživljenih nedaća, Osijek je napredovao i sve se više razvijao. No, 1991.godine, ponovno je napadnut od vojske Socijalističke federativne republike Jugoslavije. Unatoč svim razaranjima, stanovnici su vjerovali kako će nastupiti mir i nikada se nisu predali, što i govori najpoznatiji grafit Osijeka-„nepokoreni Grad“ (Hrvatska enciklopedija, 2021).

4.2. Administrativne i zakonske funkcije

Trenutno u Hrvatskoj postoji 21 županija, 128 gradova te 428 općina. Budući da je Zagreb glavni grad Republike Hrvatske, koji predstavlja jedinstvenu teritorijalnu cjelinu, njezino djelovanje se uređuje Zakonom o Gradu Zagrebu.

Sukladno Zakonu o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (NN 144/2020), prema Članku 5, grad je svaka ona jedinica lokalne samouprave u kojoj se nalazi sjedište županije i svako mjesto koje ima više od 10 000 stanovnika. Grad čini prirodnu, povijesnu, urbanu, gospodarsku i društvenu cjelinu unutar koje se mogu nalaziti i prigradska naselja, a njezini stanovnici su povezani zajedničkim potrebama, kulturom i ostalim značajima. Također su ovim Zakonom propisani poslovi koje Općine i Gradovi obavljaju te na taj način neposredno ostvaruju potrebe svojih građana te pridonose razvoju svoje lokalne zajednice. Prema Članku

19., one uključuju „uređenje naselja i stanovanje, prostorno i urbanističko planiranje, komunalno gospodarstvo, brigu o djeci, socijalnu skrb, primarnu zdravstvenu zaštitu, odgoj i osnovno obrazovanje, kulturu, tjelesnu kulturu i šport, zaštitu potrošača, zaštitu i unaprjeđenje okoliša, protupožarnu i civilnu zaštitu, promet na svom području te ostale poslove sukladno posebnim zakonima“(Zakon o proračunu, NN 15/2015).

Statutom Grada Osijeka detaljnije su opisane zadaće, ustrojstvo, ovlasti koje ima jedinica, način rada i djelovanja, te prava i obveze koje se ostvaruju temeljem određenih suradnji. U Službenom glasniku Grada Osijeka nalaze se sve odluke, pravilnici, rješenja, akti i ostali važni dokumenti Grada kao i svaka njihova izmjena. Tijela Grada su: Gradsko vijeće, Gradonačelnik i Gradsko poglavarstvo.

Gradonačelnik Grada Osijeka zastupa Grad te je nositelj je izvršne vlasti. Bira se na neposrednim izborima svake četiri godine, kao i dva njegova zamjenika, temeljem Zakona o lokalnim izborima (NN 37/21). Novoizabrani gradonačelnik od 2021. godine jeste Ivan Radić. Obavlja poslove u svojoj nadležnosti koji su određeni Zakonom o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (NN 144/2020).

Gradsko vijeće jeste predstavničko tijelo građana Grada Osijeka ali i tijelo Grada kao lokalne jedinice. Ono unutar svoje nadležnosti donosi razne akte te provodi brojne aktivnosti kako bi doprinijeli kvaliteti života sugrađana.

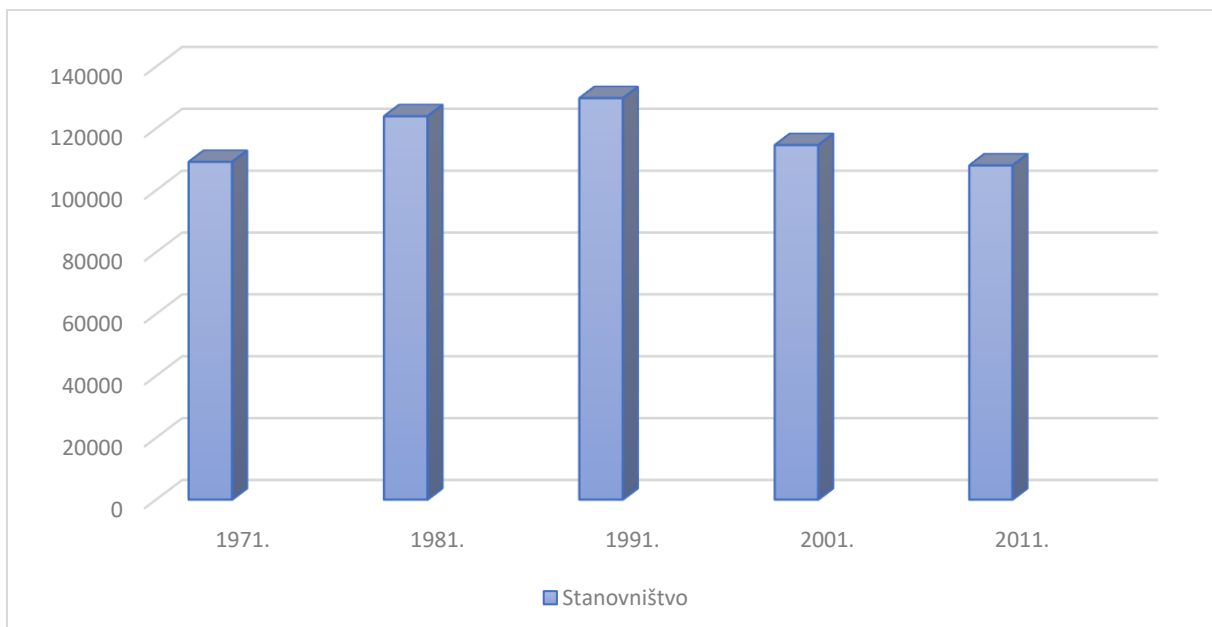
Postoji 12 gradskih ureda i odjela Grada Osijeka koji djeluju i obavljaju svoje zadaće i funkcije. To su Unutarnja revizija Grada Osijeka, Ured gradonačelnika, Ured Grada, Upravni odjel za komunalno gospodarstvo, promet i mjesnu samoupravu, Upravni odjel za gospodarstvo, Upravni odjel za društvene djelatnosti, Upravni odjel za programe Europske unije, Upravni odjel za financije i nabavu, Upravni odjel za socijalnu zaštitu, umirovljenike i zdravstvo, Upravni odjel za urbanizam, Upravni odjel za gospodarenje imovinom i vlasničko-pravne odnose te Upravni odjel za graditeljstvo, energetska učinkovitost i zaštitu okoliša (Grad Osijek, 2021).

5. Opće informacije o Gradu Osijeku

U ovom prikazani su demografski i gospodarski pokazatelji Grada te je opisana kulturno-povijesna baština, kao i infrastruktura. Osijek je jedan od najvećih gradova u Hrvatskoj, a poznat je po netaknutoj prirodi, brojnim manifestacijama, te ga često nazivaju Grad na Dravi. Predstavlja riječnu luku, sjedište je Osječko-baranjske županije te je prometno, gospodarsko i kulturno središte Slavonije. Sveučilišni je Grad koji studentima nudi razne mogućnosti obrazovanja i napretka.

5.1. Demografski pokazatelji

Osijek se nalazi u istočnom dijelu Hrvatske, leži na desnoj obali rijeke Drave između 16. i 24. kilometra od ušća u Dunav. Zajedno sa svim naseljima čini površinu od 174,85 km², dok površina samog naselja Osijek zauzima površinu od 59,11 km². Obuhvaća naselje Osijek, Brijest, Brijesće, Josipovac, Klisa, Nemetin, Podravlje, Sarvaš, Tenja, Tvrđavica i Višnjevac. Trenutno broji 108 048 stanovnika, što čini 35,42% stanovništva Županije. U sljedećem grafikonu prikazano je ukupno kretanje stanovnika Grada Osijeka u razdoblju od 1971. do 2011. godine.

Grafikon 1: Ukupno kretanje stanovništva u razdoblju od 1971. do 2011. godine

Izvor: izrada autora prema: Državni zavod za statistiku, 2021. Dostupno na:

<https://www.dzs.hr/hrv/censuses/census2011/results/censustabshtm.htm>

Iz Grafikona 1 može se uočiti kako je najveći porast stanovništva vidljiv u 1981.godini, kada je zabilježeno postotno povećanje od 13,51% u odnosu na 1971.godinu. Najveće smanjenje prisutno je u 2001.godini, kada se stanovništvo smanjilo za 11,96%.

U tablici 1 prikazano je stanovništvo Grada prema narodnosti sukladno popisu iz 2011.godine.

Tablica 1:Stanovništvo Grada Osijeka prema narodnosti

	Broj stanovnika (ukupno)	Broj stanovnika (%)
Hrvati	96 746	89,54
Srbi	6 751	6,25
Mađari	979	0,91
Albanci	437	0,40
Nijemci	263	0,24
Slovaci	261	0,24
Bošnjaci	257	0,24
Makedonci	189	0,17
Crnogorci	155	0,14
Romi	136	0,13
Slovenci	118	0,11
Ostali	460	0,43

Izvor: izrada autora prema: Državni zavod za statistiku, 2021. Dostupno na:

https://www.dzs.hr/hrv/censuses/census2011/results/htm/H01_01_04/H01_01_04_zup14.html

Prema podacima iz Tablice 1 može se uočiti kako najveći udio u ukupnom stanovništvu Grada Osijeka čine Hrvati, zatim Srbi, Mađari, Albanci i Nijemci.

5.2. Gospodarski pokazatelji

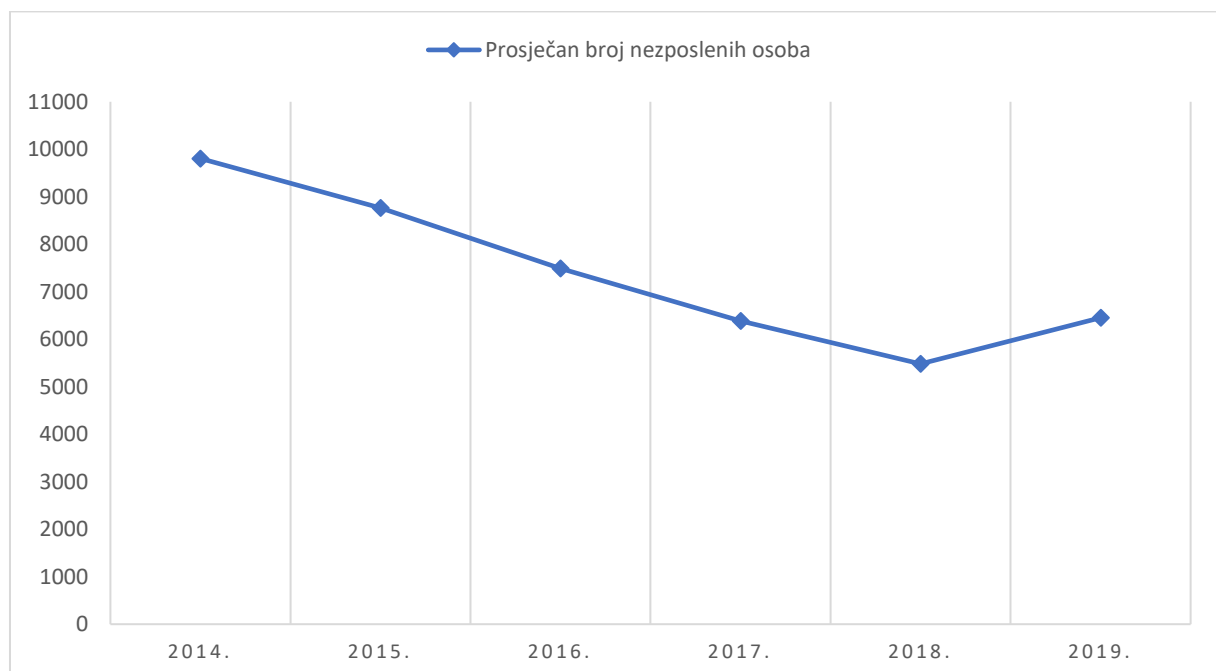
Najznačajnije djelatnosti jesu trgovina, građevinarstvo i prerađivačka industrija, uzimajući u obzir da te djelatnosti donose najviše prihoda, te je najviše građana zaposleno u tim područjima.

Isto tako, navedene djelatnosti imaju važnu ulogu u izvoznoj orijentiranosti. Središte je željezničkih, cestovnih, plovnih i zračnih pravaca te povezuje Europu s hrvatskim lukama, Azijom i ostatkom svijeta. Još jedna velika prednost Osijeka je ta što ima odličnu prometnu infrastrukturu, a luka Osijek se nalazi u blizini ušća u Dunav, rijeke koja povezuje deset država od Njemačke do Crnoga mora.

Grupa Svjetske banke izradila je, uz potporu Europske komisije izvještaj „Doing Business u Europskoj Uniji 2018“ koji govori kakav utjecaj imaju poslovni propisi na mala i srednja poduzeća, a u tom istraživanju sudjelovalo je 190 zemalja. Osijek je zauzeo drugo mjesto na rang listi po tom kriteriju, dok u na razini Hrvatske vodeće mjesto ima u uknjižbi prava vlasništva i rješavanju trgovačkih sporova.

Na kraju travnja 2021.godine, Osijek je imao 49 652 zaposlene osobe prema mjestu rada, što je za 2,37% više za razliku od prošle godine, kada je u istom razdoblju bilo 48 502 zaposlene osobe. Gledajući kriterij zaposlenih prema mjestu prebivališta, dana 30.travanja 2021.zabilježeno je 39 052 zaposlene osobe, a u prethodnoj godini 38 151 osoba.

Na sljedećem grafikonu prikazani su podaci o kretanju broja nezaposlenih osoba u promatranom razdoblju.

Grafikon 2:Kretanje broja nezaposlenih osoba u razdoblju od 2014.do 2019.godine

Izvor: izrada autora prema: Hrvatski zavod za zapošljavanje. Dostupno na: :

<https://www.hzz.hr/>

Iz Grafikona 2 vidljivo je kretanje broja nezaposlenih osoba u promatranom razdoblju. Može se primijetiti kako je najveći pad nezaposlenih zabilježen u 2016.godini, kada je broj nezaposlenih bio 7 487, što je 14,58% manje u odnosu na 2015.godinu. Prema novijim podacima, na kraju siječnja 2021. godine u Područnoj službi Osijek su zabilježene 18.462 nezaposlene osobe, to jest 8,5% više nego u istom razdoblju prethodne godine.

Prema podacima Ministarstva regionalnog razvoja i fondova Europske unije, prosječni dohodak po stanovniku Grada Osijeka iznosi 33.322,88 kuna za razdoblje od 2014.do 2016.godine. Što se tiče bruto domaćeg proizvoda po stanovniku, on za Osječko-baranjsku županiju iznosi 65 382 kuna.

Grad nastoji pomoći poduzetnicima u njihovom nastanku i razvoju, te konkurentnosti na tržištu kroz razne subvencije i povlastice, investicijskim ulaganjima i programima potaknuti rast zaposlenih osoba. Četiri su programa poticanja razvoja poduzetništva na području Grada Osijeka, a to su: Jačanje konkurentnosti poduzetnika, Razvoj poduzetničke infrastrukture, Financiranje poduzetništva te Obrazovanje i informiranje u poduzetništvu.

5.3.Kulturno-povijesna baština

Osijek ima vrlo razvijeni kulturno-umjetnički amaterizam gdje postoji 15 kulturno-umjetničkih društava. Hrvatsko kulturno umjetničko društvo „Osijek 1862“, Hrvatsko pjevačko društvo „Lipa“, Slavonsko tamburaško društvo „Pajo Kolarić“, Hrvatsko pjevačko i glazbeno društvo „Zrinski“, Udruga Šokačko grana Osijek samo su neke od njih. Također, poznat je po brojnim kulturnim manifestacijama koje se održavaju. Najznačajnija manifestacija jeste Osječko ljeto kulture koje se održava svake godine u lipnju i srpnju, popraćen bogatim i kvalitetnim programom. a počinje 29. lipnja na Dan svetih Petra i Pavla, zaštitnika grada Osijeka. Isto tako poznate su manifestacije kao Koncertni ciklus Grada - Osječka glazbena srijeda, Kazališni maraton, Festival hrvatske tamburaške glazbe, EPTA- Međunarodno natjecanje za mlade pijaniste, Pokladno jahanje i ostale.

5.4. Infrastruktura grada

Postoji 13 trgovačkih društava koji su vlasništvu ili suvlasništvu Grada Osijeka. To su Ekos d.o.o. za gospodarenje otpadom, Gradski prijevoz putnika d.o.o., Osječki sajam d.o.o., Poduzetnički inkubator BIOS d.o.o. Osijek, Regionalna veletržnica Osijek d.d., Športski objekti d.o.o. Osijek, Tera Tehnopolis d.o.o., Tržnica d.o.o., Ukop d.o.o. za pogrebne usluge Osijek, Unikom d.o.o. za komunalno gospodarstvo, Vodovod-Hidrogeološki radovi d.o.o. Osijek, Vodovod - Montaža d.o.o. Osijek, Vodovod-Osijek d.o.o., Zavod za stanovanje d.o.o.. Postoji 20 osnovnih škola kojima je Grad Osijek osnivač. To su Osnovna škola Svete Ane u Osijeku, Osnovna škola Vladimira Becića, Osnovna škola Franje Krežme, Osnovna škola Antuna Mihanovića, Osnovna škola "Mladost", Osnovna škola Frana Krste Frankopana, Osnovna škola Vijenac, Osnovna škola Jagode Truhelke, Osnovna škola Ljudevita Gaja, Osnovna škola "Tin Ujević", Osnovna škola "Grigor Vitez", Osnovna škola August Šenoa, Osnovna škola "Dobriša Cesarić", Osnovna škola Ivana Filipovića, Osnovna škola "Retfala", Osnovna škola Višnjevac, Osnovna škola Josipovac, Osnovna škola Tenja, Centar za odgoj i obrazovanje 'Ivan Štark', Prosvjetno-kulturni centar Mađara u Republici Hrvatskoj. Tri su muzeja koja su u vlasništvu Grada, a to su Muzej likovnih umjetnosti, Muzej Slavonije i Gradske galerije Osijek. Isto tako, djeluju dva kazališta, Hrvatsko narodno kazalište u Osijeku te Dječje kazalište Branka Mihaljevića.

Gradski prijevoz putnika d.o.o. je trgovačko društvo kojem je glavna djelatnost prijevoz putnika u javnom prometu a zapošljava 320 osoba. Temeljni kapital iznosi 42.128.500,00 kn. Trenutno Grad ima 30 km pruge, te ukupno 25 tramvaja u službi javnog prijevoza, što ga čini jednim od dva grada u Hrvatskoj koji građanima pruža tramvajski prijevoz. Također, organiziran je i autobusni prijevoz. Zadnja obnova bila je 2019.godine, što je financirano sredstvima iz EU fondova.

Poduzetnički inkubator BIOS d.o.o. ima misiju podržati rast i razvoj malog i srednjeg poduzetništva kroz pružanje pomoći i raznih poslovnih usluga, te ih poduprijeti u najkritičnijim razdobljima poslovanja. Na taj način se želi pridonijeti cijelom gospodarstvu i razvoju područja kao i povećati zaposlenost stanovništva.

Unikom d.o.o. za komunalno gospodarstvo je u većinskom vlasništvu Grada Osijeka, a glavni zadatak je briga o čistoći i očuvanju okoliša, očuvanju ljepote gradskih ulica, parkova i ostalih javnih i zelenih površina. Isto tako, posao im je održavanje javno prometnih površina, javnih zelenih površina i fontana, javnih pješačkih površina a odlaganje sakupljenog komunalnog

otpada se obavlja na odlagalištu Lončarica Velika. Također, već 40 godina brine o čistoći i upravlja zoološkim vrtom u Osijeku.

6.Proračun Grada Osijeka

U ovom poglavlju analiziran je proračun Grada Osijeka prema ekonomskoj klasifikaciji. Uspoređeni su ukupni prihodi i rashodi, analizirana njihova struktura kao i veličina suficita/deficita koje ostvaruje u promatranom razdoblju. Isto tako, prikazana je i projekcija proračuna za sljedeće razdoblje.

U Tablici 2 prikazani su ukupni prihodi i ukupni rashodi za razdoblje od 2017.godine do 2020.godine.

Tablica 2:Ukupni prihodi i rashodi proračuna

	2017.	2018.	2019.	2020.	Postotna promjena 2019/2020.(%)
Ukupni prihodi	387.947.831	408.097.927	450.984.328	465.287.187	3,2
Prihodi poslovanja	354.636.086	391.903.870	442.809.831	458.479.863	3,5
Prihodi od prodaje nefinancijske imovine	33.311.745	16.194.057	8.174.497	6.807.324	-16,7
Ukupni rashodi	367.4550.79	413.527.955	473.426.002	495.900.266	4,7
Rashodi poslovanja	307.700.946	330.164.950	354.213.347	364.760.135	3,0
Rashodi za nabavu nefinancijske imovine	59.754.133	83.363.005	119.212.655	131.140.131	10,0
PRIHODI- RASHODI	20.492.752	-5.430.028	-22.441.674	-30.613.079	36,41

Izvor: Izrada autora prema: Ministarstvo financija Republike Hrvatske,2021. Dostupno na:

<https://mfin.gov.hr/istaknute-teme/lokalna-samouprava/financijski-izvjestaji-jlp-r-s/pr-ras-i-ras-func-za-razdoblje-2014-2020/3173?trazi=1&=&page=2>

Iz Tablice 1 vidljivo je kako najveći prihod u promatranom razdoblju Osijek bilježi u 2020. godini, kada je ostvareno 465.287.187 kuna, što je za 3,2% više u odnosu na 2019. godinu. Rashodi su također u toj godini bili najviši, te bilježe porast od 4,7% u usporedbi sa prethodnom godinom. Ipak, u 2019.godini bilježi se najveći porast i prihoda i rashoda, kada su prihodi porasli za 10,5%, a rashodi za 14,5% u odnosu na 2018. Tijekom promatranog razdoblja najveći

su prihodi, ali i rashodi ostvareni u 2020. godini. U 2017.godini ostvaruje suficit dok u narednim godinama bilježi deficit. Navedeni deficiti, zabilježeni u periodu od 2018.do 2020.godine, razlog su brojnih programa, odnosno aktivnosti koje je Grad Osijek provodio. To su integrirana teritorijalna ulaganja, izgradnja prometnica, izgradnja komunalne infrastrukture-javna rasvjeta, ulaganje u objekte predškolskog odgoja, izgradnja školskih prostora, energetska obnova osnovnih škola i dječjih vrtića, izgradnja i rekonstrukcija drugih građevina u vlasništvu grada te kapitalne investicije u poduzetništvu i gospodarstvu.

U sljedećoj tablici prikazana je struktura ukupnih prihoda za razdoblje od 2017.do 2020.godine.

Tablica 3: Struktura ukupnih prihoda

	2017.	2018.	2019.	2020.	Postotna promjena 2019/2020.(%)
UKUPNI POSLOVNI PRIHODI	354.636.086	391.903.870	442.809.831	458.479.863	3,5
Prihodi od poreza	217.539.679	256.774.221	271.341.613	276.979.644	2,1
Pomoći iz inozemstva i od subjekata unutar općeg proračuna	49.062.441	53.494.567	66.987.566	102.234.639	52,6
Prihodi od imovine	26.146.860	23.456.643	22.144.716	19.862.346	-11,3
Prihodi od upravnih i administrativnih pristojbi, pristojbi po posebnim propisima i naknadama	58.215.271	56.090.059	78.709.597	57.921.735	-27,4
Prihodi od prodaje proizvoda i robe te pruženih usluga i prihodi od donacija	1.066.500	335.238	365.886	82.144	-77,5
Kazne, upravne mjere i ostali prihodi	2.605.335	1.753.142	3.260.453	1.399.355	-57,1
UKUPNI PRIHODI OD PRODAJE NEFINANCIJSKE IMOVINE	33.311.745	16.194.057	8.174.497	6.807.324	-16,7
Prihodi od prodaje neproizvedene dugotrajne imovine	28.762.109	10.865.217	3.432.910	3.707.357	8,0

Prihodi od prodaje proizvedene dugotrajne imovine	4.549.636	5.328.840	4.741.587	3.099.967	-34,6
--	-----------	-----------	-----------	-----------	-------

Izvor: Izrada autora prema: Ministarstvo financija Republike Hrvatske, 2021. Dostupno na: <https://mfin.gov.hr/istaknute-teme/lokalna-samouprava/financijski-izvjestaji-jlp-r-s/pr-ras-i-ras-funkc-za-razdoblje-2014-2020/3173?trazi=1&=&page=2>

Iz Tablice 3 se može vidjeti kako poslovni prihodi rastu iz godine u godinu, a u 2019. bilježi se najveći porast, kada su porasli za 13% u odnosu na 2018. godinu. Najveći udio u prihodima od poslovanja imaju prihodi od poreza, čiji je najznačajniji postotni porast bio u 2018. godini kada je iznosio 18%. U 2020. godini prihodi od pomoći iz inozemstva i od subjekata unutar općeg proračuna porasli su za čak 52,6%, dok je najveće smanjenje od 77,5% zabilježeno kod prihoda od prodaje proizvoda i robe te pruženih usluga i prihoda od donacija. Što se tiče prihoda od prodaje nefinancijske imovine, oni u promatranom razdoblju opadaju. Najveće postotno smanjenje se može uočiti u 2019. godini, kada su opali za 50% u odnosu na 2018. godinu. U Tablici 4 prikazana je struktura prihoda od poreza za razdoblje od 2017. do 2020. godine.

Tablica 4: Struktura prihoda od poreza

	2017.	2018.	2019.	2020.	Postotna promjena 2019./2020
Ukupni prihodi od poreza	217.539.679	256.774.221	271.341.613	276.979.644	2,1
Porez i prirrez na dohodak	195.766.299	224.116.497	245.975.860	246.338.562	0,1
Porezi na imovinu	18.666.728	29.531.913	22.043.978	28.213.171	28,0
Porezi na robu i usluge	3.106.652	3.125.811	3.321.775	2.427.911	-26,9

Izvor: Izrada autora prema: Ministarstvo financija Republike Hrvatske, 2021. Dostupno na: <https://mfin.gov.hr/istaknute-teme/lokalna-samouprava/financijski-izvjestaji-jlp-r-s/pr-ras-i-ras-funkc-za-razdoblje-2014-2020/3173?trazi=1&=&page=2>

Prema podacima iz Tablice 4 može se uočiti kako su prihodi od poreza rasli tijekom promatranog razdoblja te u zadnjoj promatranoj godini oni iznose 276.979.644 kuna. Najveći udio u ukupnim prihodima od poreza imaju porez i prirez na dohodak, dok najmanji udio imaju porezi na robe i usluge. Što se tiče prihoda od poreza na imovinu u 2018. godini zabilježen je postotni od 67,2% u odnosu na 2017.godinu, dok je u 2020.godini porastao za 28% u odnosu na prethodnu godinu. Do 2020. godine porezi na robe i usluge rasli su do 2020., kada zabilježen pad od 26,9%. Ova vrsta prihoda čini prosječno oko 62% ukupnih poslovnih prihoda te oko 60% ukupnih prihoda tijekom promatranog razdoblja. Stopa prireza porezu na dohodak u Gradu Osijeku iznosi 13 %.

Sljedeća tablica predstavlja strukturu prihoda od upravnih i administrativnih pristojbi, pristojbi po posebnim propisima i naknadama u promatranom četverogodišnjem razdoblju.

Tablica 5:Struktura prihoda od upravnih i administrativnih pristojbi, pristojbi po posebnim propisima i naknadama

	2017.	2018.	2019.	2020.	Postotna promjena 2019./2020.(%)
Upravne i administrativne pristojbe	2.863.021	2.878.404	2.519.917	2.320.012	-7,9
Prihodi po posebnim propisima	359.228	1.555.156	2.434.931	2.677.303	10,0
Komunalni doprinosi i naknade	54.993.022	51.656.499	73.754.749	52.924.420	-28,2
Ukupno	58.215.271	56.090.059	78.709.597	57.921.735	-26,4

Izvor: Izrada autora prema: Ministarstvo financija Republike Hrvatske, 2021. Dostupno na:

<https://mfin.gov.hr/istaknute-teme/lokalna-samouprava/financijski-izvjestaji-jlp-r-s/pr-ras-i-ras-funkc-za-razdoblje-2014-2020/3173?trazi=1&=&page=2>

Prema podacima iz Tablice 5 može se zamijetiti kako najveći udio ove vrste prihoda čine upravo komunalni doprinosi i naknade. U 2018.godini prisutan je veliki porast prihoda po posebnim propisima, za čak 232,9% uspoređujući s prethodnom godinom. U 2020.godini porastao je za 10% u odnosu na 2019.godinu. 2019. godine komunalni doprinosi bili su najveći u promatranom razdoblju, te su iznosili 73.754.749 kuna, a 2020. su se smanjili za 28,2%. Ova

vrsta prihoda čini prosječno oko 15% ukupnih poslovnih prihoda kao i ukupnih prihoda tijekom promatranog četverogodišnjeg razdoblja.

Sljedeća tablica prikazuje strukturu rashoda u razdoblju od 2017. do 2020.godine

Tablica 6:Struktura rashoda

	2017.	2018.	2019.	2020.	Postotna promjena 2019./2020.
UKUPNI RASHODI POSLOVANJA	307.700.946	330.164.950	354.213.347	364.760.135	3,0
Rashodi za zaposlene	32.963.790	32.666.599	32.336.946	32.293.021	0,1
Materijalni rashodi	77.155.794	85.513.778	96.998.905	91.044.407	-6,1
Financijski rashodi	4.977.731	6.702.305	4.594.930	5.511.169	19,9
Subvencije	44.471.126	51.176.253	53.451.030	69.425.617	29,9
Pomoći dane u inozemstvo i unutar općeg proračuna	83.286.604	89.979.976	101.036.065	109.054.601	7,9
Naknade građanima i kućanstvima na temelju osiguranja i druge naknade	11.853.914	14.595.683	13.416.713	13.210.653	1,5
Ostali rashodi	52.991.987	49.530.356	52.378.758	44.220.667	15,6
RASHODI ZA NABAVU NEFINANCIJSKE IMOVINE	59.754.133	83.363.005	119.212.655	131.140.131	10,0
Rashodi za nabavu neproizvedene dugotrajne imovine	2.362.705	11.310.818	7.256.301	580.338	-92,0
Rashodi za nabavu proizvedene dugotrajne imovine	52.977.360	68.028.676	107.562.922	109.045.861	1,4
Rashodi za dodatna ulaganja na nefinancijskoj imovini	4.414.068	4.023.511	4.393.432	21.513.932	389,7

Izvor: Izrada autora prema: Ministarstvo financija Republike Hrvatske, 2021. Dostupno na: <https://mfin.gov.hr/istaknute-teme/lokalna-samouprava/financijski-izvjestaji-jlp-r-s/pr-ras-i-ras-funkc-za-razdoblje-2014-2020/3173?trazi=1&=&page=2>

Iz Tablice 6 vidljivo je kako su rashodi poslovanja rasli tijekom godina, a najveći su bili 2020.godine kada su iznosili 364.760.135 kuna. Najveći udio ukupnih poslovnih rashoda imaju pomoći dane u inozemstvo i unutar općeg proračuna te materijalni rashodi. Subvencije su 2020.godine porasle za 29,9% u odnosu na 2019.godinu. Isto tako, rashodi za nabavu financijske imovine su porasli, te su u 2019.godini bili 119.212.655 kuna, što je za 43% više u odnosu na 2018. Rashodi za nabavu nefinancijske imovine su u 2018.godini porasli za čak 378,7% uspoređujući sa prethodnom godinom, a najveći pad bilježe 2020.godine kada su se smanjili za 92%. 2020.godine rashodi za dodatna ulaganja na nefinancijskoj imovini su porasli za 389,7%. Tablica 7 prikazuje strukturu materijalnih rashoda za promatrano razdoblje.

Tablica 7:Struktura materijalnih rashoda

	2017.	2018.	2019.	2020.	Postotna promjena 2019./2020.
Naknade troškova zaposlenima	900.586	969.840	944.613	792.595	-16,1
Rashodi za materijal i energiju	8.470.340	10.103.832	11.486.783	9.666.658	-15,8
Rashodi za usluge	56.826.606	64.365.591	77.353.651	74.612.690	-3,5
Naknade troškova osobama izvan radnog odnosa	328.510	177.984	161.033	75.120	-53,4
Ostali nespomenuti rashodi poslovanja	10.629.752	9.896.531	7.052.825	5.897.344	-16,4
Ukupno materijalni rashodi	77.155.794	85.513.778	96.998.905	91.044.407	-6,1

Izvor: Izrada autora prema: Ministarstvo financija Republike Hrvatske. Dostupno na: <https://mfin.gov.hr/istaknute-teme/lokalna-samouprava/financijski-izvjestaji-jlp-r-s/pr-ras-i-ras-funkc-za-razdoblje-2014-2020/3173?trazi=1&=&page=2>

Ukupni materijalni rashodi svoj najveći postotni porast imali su 2019.godine kada su iznosili 96.998.905 kuna. Najveći udio ukupnih materijalnih rashoda čine rashodi za usluge te 2020.godine taj udio iznosi čak 82%. Naknade troškova zaposlenima smanjile su se za 16,1%, a naknade troškova osobama izvan radnog odnosa za 54,4% u 2020.godini, uspoređujući s 2019.godinom.

Sljedeća tablica prikazuje strukturu primitaka i izdataka za razdoblje od 2017.do 2020.godine

Tablica 8:Struktura primitaka i izdataka

	2017.	2018.	2019.	2020.	Postotna promjena 2019/2020
Primici od financijske imovine i zaduživanja	23.673.579	32.804.896	59.982.444	49.527.068	-17,4
Primljeni povrati glavnice danih zajmova i depozita	0,00	0,00	570,701	0,00	0,00
Primici od prodaje dionica i udjela u glavnici	151.837	1.746.108	400.000	2.771	-93%
Primici od zaduživanja	23.521.742	31.0587.88	59.011.743	49.524.297	-6,1
Izdaci za financijsku imovinu i otplate zajmova	32.681.844	23.370.538	17.271.283	20.711.091	19,9
Izdaci za dionice i udjele u glavnici	0,00	0,00	0,00	60.000	0,0
Izdaci za otplatu glavnice primljenih kredita i zajmova	276.818.44	23.370.538	17.271.283	20.651.091	19,6

Izvor: Izrada autora prema: Ministarstvo financija Republike Hrvatske, 2021. Dostupno na: <https://mfin.gov.hr/istaknute-teme/lokalna-samouprava/financijski-izvjestaji-jlp-r-s/pr-ras-i-ras-funkc-za-razdoblje-2014-2020/3173?trazi=1&=&page=2>

Prema podacima iz Tablice 8 može se uočiti kako su primici od financijske imovine i zaduživanja najveći postotni porast imali u 2019.godini kada su porasli za 82,8% u odnosu na prethodnu godinu. U 2020.godini zabilježeno je smanjenje od 17,4%. Primici od prodaje dionica su 2020. godine opali za 93% u odnosu na 2019.godinu. Tijekom promatranog razdoblja, izdaci za financijsku imovinu i otplate zajmova najviši su bili 2017.godine, kada su

iznosili 32.681.844 kuna. Te iste godine izdaci za otplatu glavnice primljenih kredita i zajmova su također bili najviši tijekom ovog promatranog razdoblja. te su iznosili 276.818.44 kuna.

U sljedećoj tablici prikazan je račun prihoda i rashoda za 2021., 2022. i 2023.

Tablica 9: Račun prihoda i rashoda za razdoblje 2021.-2023.

	2021.	2022.	2023.
UKUPNI PRIHODI	732.936.360	763.290.688	803.908.109
Prihodi poslovanja	712.927.260	752.614.156	793.230.335
Prihodi od prodaje nefinancijske imovine	20.009.100	10.676.532	10.677.774
UKUPNI RASHODI	807.747.730	819.473.430	806.497.818
Rashodi poslovanja	589.123.230	575.246.270	588.097.962
Rashodi za nabavu nefinancijske imovine	218.624.500	244.227.160	218.399.856
PRIHODI-RASHODI	-74.811.370	-56.182.742	-2.589.709

Izvor: izrada autora prema: Grad Osijek, 2021. Dostupno na: <https://www.osijek.hr/gradska-uprava/vazni-dokumenti/>

Iz Tablice 9 je vidljivo kako je planirano da će ukupni prihodi rasti tijekom promatranog razdoblja, a u 2021. se očekuje da će porasti za 60% u odnosu na 2020.godinu. Očekuje se da će biti najveći 2023. godine te da će iznositi 803.908.109 kuna. Planirano je kako će rashodi biti najviši u 2022.godini. Može se uočiti kako bi u tekućoj 2021.godini deficit trebao iznositi čak 74.811.370 kuna što je za 44% veći deficit u usporedbi sa 2020.godinom. Također, u narednim godinama očekuje se deficit, a razlog su brojni programi koji iziskuju velika ulaganja. Grad Osijek planira provoditi razne programe, projekte i aktivnosti kako bi ostvario svoje strateške ciljeve te kako bi se na taj način poboljšala kvaliteta života građana. Uključuju integrirana teritorijalna ulaganja, izgradnja prometnica, izgradnja komunalne infrastrukture-javna rasvjeta, stanogradnja i visokogradnja, ulaganje u objekte predškolskog odgoja, izgradnja školskih prostora, energetska obnova osnovnih škola i dječjih vrtića, energetska obnova-ostali objekti, izgradnja i rekonstrukcija sportskih objekata, izgradnja i rekonstrukcija drugih građevina u vlasništvu Grada, kapitalne investicije u poduzetništvu i gospodarstvu. U sljedećoj tablici analizirana je struktura očekivanih prihoda za razdoblje od 2021. do 2023.

Tablica 10:Struktura planiranih prihoda za razdoblje 2021.-2023.

	2021.	2022.	2023.
UKUPNI POSLOVNI PRIHODI	712.927.260	752.614.156	793.230.335
Prihodi od poreza	266.857.652	280.370.001	292.972.843
Pomoći iz inozemstva i od subjekata unutar općeg proračuna	308.742.708	337.107.394	367.107.930
Prihodi od imovine	31.328.510	23.987.491	23.854.190
Prihodi od upravnih i administrativnih pristojbi, pristojbi po posebnim	99.921.576	102.467.980	101.325.103
Prihodi od prodaje proizvoda i robe te pruženih usluga i prihodi od donacija	3.410.814	3.667.910	3.706.606
Kazne, upravne mjere i ostali prihodi	2.666.000	5.013.380	4.263.663
UKUPNI PRIHODI OD PRODAJE NEFINANCIJSKE IMOVINE	20.009.100	10.676.532	10.677.774
Prihodi od prodaje neproizvedene dugotrajne imovine	9.544.000	5.042.100	5.042.100
Prihodi od prodaje proizvedene dugotrajne imovine	10.465.100	5.634.432	5.635.674

Izvor: izrada autora prema: Grad Osijek, 2021. Dostupno na: <https://www.osijek.hr/gradska-uprava/vazni-dokumenti/>

Prema podacima iz Tablice 10 vidljivo je kako se očekuje da će 2023.godine prihodi od poreza najveći, kao i pomoći iz inozemstva i od subjekata unutar općeg proračuna i prihodi od prodaje proizvoda i robe te pruženih usluga i prihodi od donacija. Što se tiče prihoda od prodaje nefinancijske imovine, planirano je kako će se oni u 2021. iznositi čak 20.009.100 kuna, što je 94% više nego u 2020.godini. Sljedeća tablica prikazuje strukturu planiranih rashoda za razdoblje od 2021.do 2023.godine.

Tablica 11:Struktura planiranih rashoda za razdoblje 2021.-2023.

	2021.	2022.	2023.
UKUPNI RASHODI POSLOVANJA	589.123.230	575.246.270	588.097.962
Rashodi za zaposlene	274.845.450	276.594.371	281.771.607
Materijalni rashodi	163.652.418	155.982.267	159.736.059
Financijski rashodi	6.212.942	6.382.357	6.772.101
Subvencije	57.781.500	59.821.000	60.321.000
Pomoći dane u inozemstvo i unutar općeg proračuna	8.600.200	6.085.360	6.435.445
Naknade građanima i kućanstvima na temelju osiguranja i druge naknade	17.225.500	17.253.890	17.514.247
Ostali rashodi	60.805.220	53.127.025	55.547.503
UKUPNI RASHODI ZA NABAVU NEFINANCIJSKE IMOVINE	218.624.500	244.227.160	218.399.856
Rashodi za nabavu neproizvedene dugotrajne imovine	7.552.400	2.723.800	3.146.690
Rashodi za nabavu proizvedene dugotrajne imovine	179.329.100	217.689.960	192.929.358

Izvor: izrada autora prema: Grad Osijek, 2021. Dostupno na: <https://www.osijek.hr/gradska-uprava/vazni-dokumenti/>

Iz Tablice 11 može se vidjeti kako Grad Osijek predviđa velike rashode poslovanja za promatrano razdoblje, pogotovo u tekućoj, 2021.godini, kada se planira da oni iznose 589.123.230. Najveći udio poslovnih rashoda čine rashodi za zaposlene i materijalni rashodi, dok najmanji udio čine financijski rashodi i pomoći dane u inozemstvo i unutar općeg proračuna. Ukupni rashodi za nabavu nefinancijske imovine nisu se pretjerano mijenjali tijekom promatranog razdoblja, osim u 2022.godini, kada se očekuje da će iznositi 244.227.160 kuna.

7.Strategija razvoja Grada Osijeka

Strategija razvoja predstavlja skup aktivnosti kojima se žele ostvariti određeni ciljevi. Grad Osijek provodi brojne aktivnosti s ciljem povećanja kvalitete života građana, te u skladu s time postavlja strategije razvoja koje planira ostvariti u određenom vremenskom razdoblju. U ovom poglavlju opisani su misija, vizija i strateški ciljevi Grada te je prikazana strategija urbane aglomeracije Osijek strategija razvoja sporta Grada Osijeka 2020.-2030.

7.1. Misija, vizija i strateški ciljevi Grada

„Misija Grada Osijeka je učinkovito i odgovorno upravljanje javnim poslovima efikasnim i transparentnim radom gradske uprave u skladu sa interesima i potrebama svojih građana i osiguranje uvjeta za kontinuiran gospodarski i društveni razvitak Grada promičući dobro gospodarenje, poduzetništvo, konkurentnost i inovacije“ (Grad Osijek, 2021).

Vizija jeste da Osijek bude grad u kojem ljudi mogu ugodno živjeti i raditi te se ostvariti u zadovoljavajućim, društveno pravednim uvjetima te uvjetima održivog razvoja, razvijenog gospodarstva, bogate kulture i sveučilišno središte Osječko-baranjske Županije i istočne Hrvatske, prilagođeno europskim trendovima.

Neki opći ciljevi koji se žele ostvariti jesu visoka razina kvalitete usluga koja se pruža građanima, izgradnja komunalne i prometne infrastrukture, želi se omogućiti briga i skrb djeci i mladima kroz sve faze njihova razvoja, unaprijediti sport i rekreaciju itd.. Tri su strateška cilja koje Grad Osijek želi ostvariti a to su: Raditi zajedno (poduzetnički grad, inteligentni grad), Učiti zajedno (grad znanja, virtualni grad) te Živjeti zajedno (atraktivan grad za življenje, grad mladih). U prvom strateškom cilju neki od prioriteta su Razvoj sektora gospodarstva, Povećanje konkurentnosti gospodarstva, Razvoj malog i srednjeg poduzetništva, Razvoj tržišta radne snage, Unapređenje područja sporta i rekreacije i drugi. Unutar drugog strateškog cilja prioriteta su oni poput Razvoj svih razina i oblika obrazovanja, Unapređenje zdravlja i zdravstvene zaštite te Unapređenje socijalne sigurnosti i socijalne skrbi. Prioriteta unutar trećeg cilja su Očuvanje bioraznolikosti i sprečavanje rizika, Uspostava integriranog sustava upravljanja okolišem i Uspostava integralnog sustava ravnomjernog prostornog razvoja i gospodarenja prostorom (Grad Osijek, 2021).

7.2.Strategija razvoja urbane aglomeracije Osijek

Teritorijalni obuhvat urbane aglomeracije ulazi 19 lokalnih jedinica, a provodila se od 2016. do 2020.godine. Strategijom razvoja nastojala se podići kvaliteta gospodarskog, društvenog i okolišnog područja te ojačati vezu središta s ostalim područjima urbane aglomeracije. Vizija glasi: "Integrirani prostor konkurentnog gospodarstva, održivog razvoja i kvalitetnog življenja građana koji ostvaruju svoje razvojne potencijale" (Grad Osijek,2021).

Tri su strateška cilja kojim se je nastojala postići definirana vizija, a to su prvenstveno poboljšanje kvalitete života stanovnika, zatim stvaranje dobrih preduvjeta koji omogućavaju razvitak gospodarstva, i u konačnici razviti čisto, energetski učinkovito te povezano urbano područje. Strateške komponente ove strategije razvoja su „integrirani pristup, održivi razvitak, ostvarenje potencijala, konkurentnost, predvodnik regije (istoka Hrvatske), gospodarstvo (poljoprivreda), priroda i okoliš, kontinentalni turizam, sretni ljudi i sredina ugodnog življenja (kvaliteta života) i obnovljivi izvori energije (geotermalno, biomasa i bioplin, sunčevo zračenje)“ (Grad Osijek,2021).

7.2.1.Razvojni prioriteti i mjere

Unutar ovog poglavlja opisano je nekoliko razvojnih prioriteta koji se žele ostvariti provedbom strategije.

Razvojni prioritet 1.1. Unaprijediti kvalitetu i relevantnost obrazovnog sustava

Ovim prioritetom se željelo poboljšati obrazovanje i unaprijediti znanje i kompetencije stanovnika pomoću raznih programa usavršavanja. Time se nastojao smanjiti broj nezaposlenih osoba pružajući im vještine potrebne za pronalazak posla na konkurentnom tržištu rada. Ciljani broj programa bio je 10, a ciljani broj polaznika godišnje 200. Mjere kojima se ovi prioriteti žele ostvariti su „povezivanje obrazovnih institucija s gospodarstvom, osnaživanje obrazovnih institucija i jačanje njihove prepoznatljivosti te poticanje nezaposlenih na nastavak školovanja, prekvalifikacije i osposobljavanja te poticanje cjeloživotnog obrazovanja“ (Grad Osijek,2021).

Razvojni prioritet 1.2. Uspostaviti sustav obrazovanja i zapošljavanja mladih

Unutar ovog razvojnog prioriteta se isto kao i u prvom, želi unaprijediti obrazovanje, s naglaskom na mlade ljude, dugotrajno nezaposlene te osobe s invaliditetom. Planirani broj nezaposlenih osoba koje se želi uključiti u programe jeste 500 osoba godišnje, dok je broj mladih osoba koje su obuhvaćene potporama samozapošljavanju i poduzetništvu mladih oko 40. Broj tvrtki i obrta koje su pokrenuli mladi i koje su primile financijske potpore za pokretanje

nove tvrtke jeste 40. Mjere kojima se ovi prioriteti žele ostvariti su „obučavanje i usavršavanje vještina u skladu sa zahtjevima tržišta rada, te poticanje zapošljavanja i samozapošljavanja mladih“(Grad Osijek, 2021).

Razvojni prioritet 2.1. Unaprijediti poduzetničku infrastrukturu i usluge

Ovaj prioritet ima svrhu podići kvalitetu „izgradnje poduzetničke infrastrukture, kao i stvaranje uvjeta za daljnji razvitak propulzivnih sektora u UA Osijek“ (Grad Osijek, 2021). Povećanje broja poduzetnika koji koriste usluge poduzetničke infrastrukture planiran je za 20%, broj unaprijeđenih objekata poduzetničke infrastrukture 5%, te broj sporazuma između R&D i poslovnog sektora mjereno brojem potpisanim sporazuma o suradnji 20%.

Razvojni prioritet 2.3. Razvijati proizvode i usluge veće dodane vrijednosti

Pomoću ovog prioriteta nastajalo se podržati one gospodarske sektore koji ulažu napore u stvaranje novih proizvoda i usluga kako bi se dobila dodatna vrijednost te ostvarila konkurentna prednost. Sljedećim mjerama se to ostvarilo (Grad Osijek, 2021):

- Podrška MSP u sektoru proizvodnje hrane i ekologije,
- Poticanje razvoja ICT-ja i kreativne industrije,
- Poticanje razvoja proizvodnih i uslužnih djelatnosti veće dodane vrijednosti.

Razvojni prioritet 3.1. Unaprijediti sustav vodoopskrbe i odvodnje

S ciljem povećanja životnog standarda građanima, ovaj prioritet je imao zadaću poboljšanja i izgradnje javne vodoopskrbne mreže, kako bi postotak priključenosti bio što veći. Mjere kojima se ovi prioritet želi ostvariti su „izgradnja, rekonstrukcija i poboljšanje vodno komunalne infrastrukture, te izrada stručne i projektne dokumentacije za izgradnju, rekonstrukciju i poboljšanje vodno komunalne infrastrukture“ (Grad Osijek, 2021).

Razvojni prioritet 3.2. Uspostaviti integrirani sustav gospodarenja otpadom

Cilj ovog prioriteta jeste postići održivost sustava gospodarenja otpadom, na način da se poboljša sustav prikupljanja i razvrstavanja otpada, kao i organizacije istog. Mjere kojima se ovi prioritet želi ostvariti su „unaprjeđenje, razvitak i izgradnja infrastrukture za održivo gospodarenje otpadom u svim JLS na urbanom području, te sanacija neuvjetnih i ilegalnih odlagališta otpada“ (Grad Osijek, 2021).

7.2.2. Financijska sredstva za provedbu strategije

U ovom poglavlju prikazana je tablica kojom su navedeni ciljevi i prioriteta kao i novčani iznosi pomoću kojih se financirala strategija

Tablica 12: Financijska sredstva za provedbu strategije urbane aglomeracije Osijek

	Ciljevi i prioriteta	Procjena potrebnih sredstava u trogodišnjem razdoblju*	Izvor financiranja				
			Lokalni proračun	Županijski proračun	Državni proračun	Fondovi EU	Ostalo (javna tvrtke)
1.	Cilj 1 - Povećati kvalitetu života stanovnika urbane aglomeracije	128.422.500	6.394.875	6.337.050	6.325.200	108.712.875	127.500
1.1.	Razvojni prioritet 1.1. Unaprijediti kvalitetu i relevantnost obrazovnog sustava	17.640.000	882.000	789.000	847.500	14.994.000	127.500
1.2.	Razvojni prioritet 1.2. Uspostaviti sustav obrazovanja i zapošljavanja mladih	12.598.500	629.925	665.100	594.750	10.708.725	0
1.3.	Razvojni prioritet 1.3. Unaprijediti sustav socijalnih i zdravstvenih usluga	98.184.000	4.882.950	4.882.950	4.882.950	83.010.150	0
2.	Cilj 2 - Stvoriti pozitivno okruženje za razvoj gospodarstva	263.812.500	12.943.125	4.248.750	21.671.250	224.240.625	708.750
2.1.	Razvojni prioritet 2.1. Unaprijediti poduzetničku infrastrukturu i usluge	197.587.500	9.451.875	1.500.000	17.977.000	167.949.375	708.750

2.2.	Razvojni prioritet 2.2. Valorizirati kulturnu baštinu u funkciji gospodarskog rasta	66.225.000	3.491.250	2.748.750	3.693.750	56.291.250	0
3.	Cilj 3- Uspostaviti čisto, energetske učinkovito i povezano urbano okruženje	375.337.500	12.307.125	10.698.750	19.745.250	319.036.875	13.549.500

Izvor: Grad Osijek, 2021. Dostupno na : <https://www.osijek.hr/dokumenti/strategija-razvoja-ua-osijek-do-2020/>

7.3. Strategija razvoja sporta Grada Osijeka 2020. - 2030.

Dokument „Strategija razvoja sporta Grada Osijeka 2020. - 2030.“ je sastavljen na temelju ugovora između Grada Osijeka i tvrtke Razvoj i inovacije u sportu j.d.o.o., sklopljen 21. svibnja 2020. godine.

Sve se više naglašava važnost sporta, odnosno njegova ekonomska, ali i društvena uloga, te su mnoge države upravo zato strateški pristupile tom području i dobile veliki poticaj od viših razina vlasti svoje zemlje. Tako je i cjelokupna zajednica Grada Osijeka uvidjela kako postoji potreba za poboljšanjem organizacije, upravljanja i stručnog djelovanja u sportu, posebice na temelju podataka i analize trenutne situacije. Na temelju odredbi iz Ustava Republike Hrvatske, Europske povelje o sportu (1992), Zakona o sportu (77/20), Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (NN 144/2020), te Statuta Grada Osijeka ispunjeni su svi preduvjeti za provedbu ove strategije. Osječki sportaši nižu brojne uspjehe, no ipak postoji prostora za napredak, koji se kroz ovu strategiju želi i ostvariti. Postoji šest strateških područja koje ova strategija obuhvaća, a to su „Sportska Infrastruktura, Treneri i drugi stručni kadrovi u sportu, Financiranje sporta, Natjecateljski sport, Školski i akademski sport i Tjelesno vježbanje građana“ (Grad Osijek, 2021). Njihova svrha jeste analizirati trenutačno stanje i izraditi plan za ostvarenje razvoja sporta, i u konačnici ove strategije. Tri su primarna cilja koja se nastoje postići strateškim dokumentom. Prvi cilj jeste da se na temelju pokazatelja odredi trenutno stanje. Drugim ciljem se želi jasno definirati stanje koje se želi postići u budućnosti uz raspoložive resurse te u danom vremenskom razdoblju. Treći je cilj izraditi strateški program

razvoja unutar kojeg će se nalaziti potrebne mjere, aktivnosti, način djelovanja, zadane rokove izvršenja te kontrole provođenja strateških ciljeva uz korištenje objektivnih pokazatelja uspjeha, kao i vrednovanja postignutih rezultata tijekom vremena. (Grad Osijek, 2021).

Vizija sporta Grada Osijeka temelji se na četiri stupa, a to su (Grad Osijek, 2021):

- Aktivan Osijek,
- Ponosni Osijek,
- Učinkovit sustav sporta,
- Sportska infrastruktura po mjeri građana i sportaša.

Pomoću njih formirana je vizija koja glasi:

„Osijek će postati Grad tjelesno aktivnih građana, koji se ponose uspjesima svojih vrhunskih sportaša, dok u pozadini djeluje učinkovit sustav sporta koji se događa na sportskoj infrastrukturi po mjeri građana i sportaša“ (Grad Osijek, 2021).

Budući da strategija razvoja sporta pridonosi i drugim područjima, kao što su socijalno-ekonomski, gospodarski, zdravstveni, kulturni i ostali aspekti, potreba za integracijom sustava obrazovanja, visokog školstva i slično, ima još veći značaj. Upravo zbog toga Strategiju razvoja sporta Grada Osijeka 2020.-2030. treba sagledati kao dio ukupnog razvoja Grada.

7.3.1. Sportska infrastruktura i treneri na području Grada Osijeka

Trenutačno je u vlasništvu Grada Osijeka evidentirano 70 pojedinačnih sportskih građevina te njih 12 koji nisu u vlasništvu Grada. Što se tiče sportskih dvorana, na području Grada nalaze se 32 dvorane. Oko 86% građana slaže se kako je kvalitetna sportska infrastruktura jedna od glavnih pretpostavki za razvoj sporta i aktivnijeg uključivanja građana. Da je postojeća sportska infrastruktura dovoljna za potrebe razvoja sporta, slaže se oko 54% građana Grada Osijeka. Što se tiče izgradnje novih subjekata, oko 43% kaže kako je potreban bazen. Ti podaci potvrđuju potrebu za novom sportskom infrastrukturom, pa samim time i za provedbom ove strategije. Prema prikupljenim podacima uočeno je kako stručno-trenerske poslove obavlja 16,67% trenera profesionalaca, 6,67% honoraraca, te 76,67% trenera volontera. Ti podaci govore kako je kvalificiranost trenera na području Grada loša te da preostaje puno prostora za daljnja poboljšanja i razvoj.

7.3.2..Financiranje sporta

Način financiranja sporta u Republici Hrvatskoj uređen je Ustavom Republike Hrvatske (čl.128. st.2.), , Zakonom o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (čl.19), Zakonom o udrugama te posebnim propisom – Zakonom o sportu.

Izvori financiranja sporta u Republici Hrvatskoj čine (Grad Osijek, 2021):

- privatni, to jest izvanproračunski izvori, odnosno od građana te gospodarstvo i
- javni, to jest proračunski izvori, odnosno proračuni jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave.

Najveći udio financiranja sporta u Europskoj uniji čine privatni izvori, u najvećem djelu potrošnja građana.

Grad Osijek koristi proračunska sredstva za sufinanciranje sporta u skladu s važećim propisima kroz Program javnih potreba u sportu. Sljedeća tablica prikazuje izdvajanja za potrebe sporta iz gradskog proračuna Grada Osijeka od 2016. do 2019.godine.

Tablica 13:Izdavanje za potrebe sporta iz gradskog proračuna Grada Osijeka 2016.-2019.

	2016.	2017.	2018.	2019.
Izdvajanje za sport	28.303.519	33.564.055	36.451.158	40.243.131
Ukupni rashodi i izdaci proračuna	351.675.540	400.136.923kn	436.898.493	490.697.285
Udio sporta u rashodima proračuna	8,05%	8,39%	8,34%	8,20%

Izvor: izrada autora prema: Grad Osijek, 2021. Dostupno na:

<https://www.osijek.hr/sport/strategija-osjeckog-sporta/>

Iz Tablice 13 je vidljivo kako su izdvajanja za potrebe sporta rasla tijekom promatranog razdoblja, a najveći udio sporta u rashodima proračuna zabilježen je u 2017.godini, kada je iznosio 8,39%, dok je najveći iznos evidentiran u 2019.godini. U promatranom razdoblju ukupno je izdvojeno 138,5 milijuna kuna za sport. Ti podaci pokazuju kako su proračunska sredstva korištena sustavno i promišljeno.

Podaci govore kako su prihodi koje sportski klubovi dobivaju od Grada putem Programa javnih potreba u sportu niski, te je stoga postoji potreba za većim financijskim potporama. Spremnost građana na uključivanje u sustav sporta i sportskih klubova, kao i izdvajanje potrebnih novčanih sredstava za isto, dokazuje i iznos članarina koji čini 8 milijuna kuna godišnje u ukupnim prihodima. Isto tako, ovaj podatak govori kako osječki građani sudjeluju gotovo 3 puta više u financiranju sporta u odnosu na prosjek Hrvatske (Grad Osijek, 2021).

7.3.3. Natjecateljski sport

Na području Grada Osijeka registrirano je 467 aktivnih udruga građana koje djeluju u području sporta, dok je broj sportskih klubova na području Grada Osijeka je umjeren. Što se tiče broja sportaša na području Grada, smatra se kako je primjeren. Najveći broj djece i mladih privlače sportovi kao što su gimnastika i nogomet, njih preko 1.500. Ukupan broj sportaša učlanjenih u Zajednicu sportskih udruga Grada Osijeka jeste 8.497 sportaša svih dobnih uzrasta.

Važnost ove strategije naglašava i podatak da sustav sporta na području Grada Osijeka bilježi između 15.000 i 20.000 noćenja godišnje te ostvaruje i do 15% ukupnih turističkih noćenja na području Grada. Isto tako, procjenjuje se kako sportski događaji donose i dodatnu potrošnju sudionika koja godišnje iznosi oko 10 milijuna kuna (Grad Osijek, 2021).

7.3.4. Strateški ciljevi

Ključni strateški ciljevi do 2030. godine u području sportske infrastrukture su (Grad Osijek, 2021):

- Izgrađen novi kompleks zatvorenih bazena
- Streljana Pampas – izgrađena kvalifikacijska i finalna dvorana
- Obnovljena SD Zrinjevac, dvorane srednjih škola, riješeno pitanje doma VK Iktus, Skate park Copacabana, Ustanova za upravljanje sportskim objektima, Gradski vrt - obnova i uređenje atletske staze, rekonstrukcija RC Copacabana, Srednjoškolsko igralište – bazen, Sokolski dom i natkriveno klizalište, Hipodrom Pampas - izgrađen parkur

Što se tiče trenera i drugih stručnih kadrova, ključni strateški ciljevi do 2030.godine su (Grad Osijek, 2021) :

- Ukupno 120 trenera zaposlenih u osječkom sportu
- Učinkovit sustav evaluacije, kontrole i nagrađivanja stručnog rada trenera
- 63% klubova ima zaposlenu najmanje jednu osobu za obavljanje trenerskih ili organizacijskih poslova
- 75% trenera ima višu ili visoku stručnu spremu za obavljanje trenerskih poslova

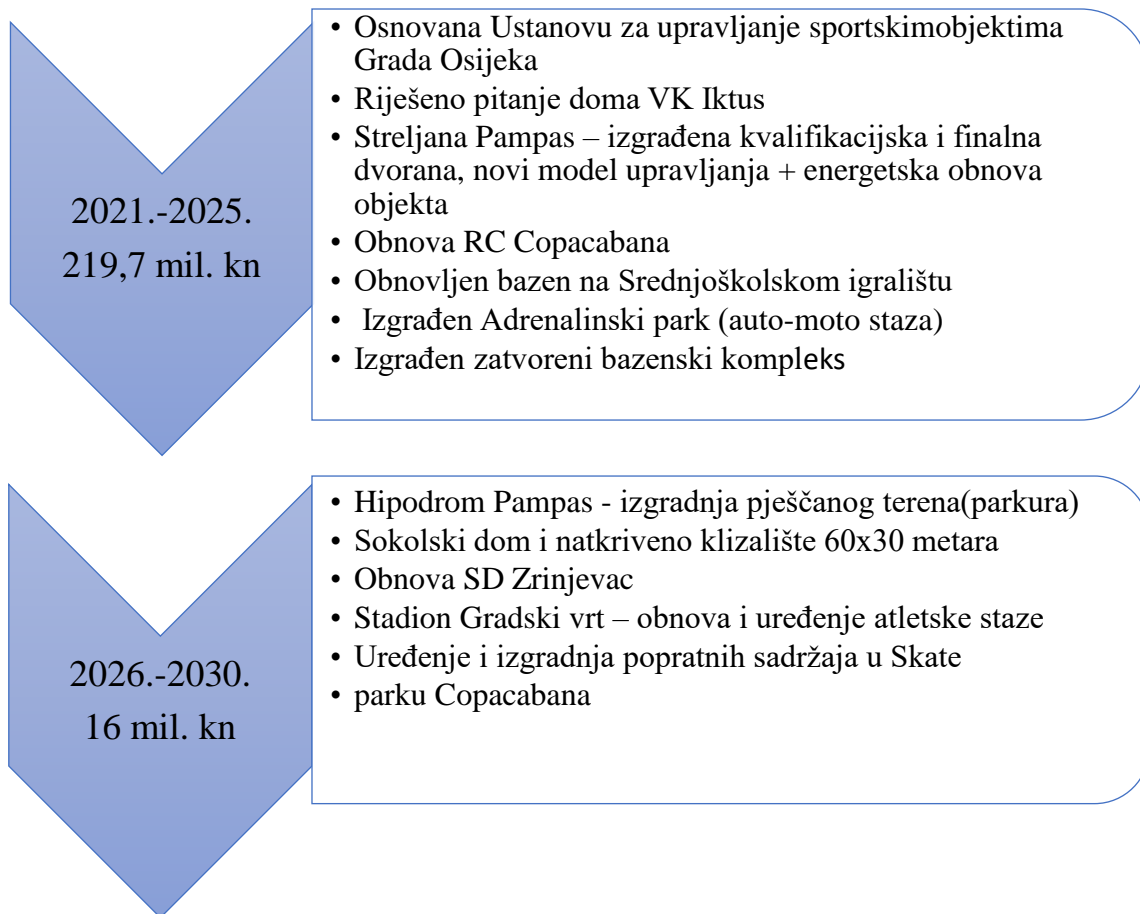
U području financiranja sporta to su: javne potrebe u sportu iznose 70 milijuna kuna godišnje, investirano je 235,7 milijuna kuna u sportsku infrastrukturu, prihodi osječkih sportskih klubova iznose 70 milijuna kuna godišnje te ukupno 160 zaposlenih osoba u sportu s plaćom 10% iznad prosjeka RH. Ključni strateški ciljevi do 2030.godine u području natjecateljskog sporta su: uključenost u sport djece i mladih 5.-17. godine je 55%, a ukupno 10% građana uključeno je u sustav sporta, broj sportaša I. i II. kategorije je 36, djeluju Sportska ambulanta i Sportski-dijagnostički centar, organizacija velikih sportskih događaja u Gradu Osijeku. U području školskog i akademskog sporta to su: uspostavljen sustav gradskih školskih sportskih liga u 4 sporta, uspostavljena suradnja sa sustavom sporta i osječkim sportskim klubovima, osnovana 2 akademska sportska kluba, osnovne škole - 30% uključenih učenika, srednje škole - 20% uključenih učenika (Grad Osijek, 2021).

Ključni strateški ciljevi do 2030.godine u području tjelesne aktivnosti građana su (Grad Osijek, 2021) :

- Udio žena koji se redovito ili prilično redovito bave sportom ili tjelesnom aktivnošću 55%
- Udio građana 55 i više godina starosti koji se redovito ili prilično redovito bave sportom ili tjelesnom aktivnošću 30%
- Udio građana koji dnevno sjede 5 sati i 30 minuta i dulje 39%
- 78,54% građana želi uvođenje dodatnih sadržaja i mogućnosti za tjelesno vježbanje građana - uvedeni dodatni sadržaji

7.3.5. Program razvoja sporta u području sportske infrastrukture

U sljedećem grafikonu prikazan je vremenski slijed ključnih dijelova programskoga ostvarivanja strateških ciljeva u području sportske infrastrukture.

Grafikon 3: Vremenski slijed ključnih dijelova programskoga ostvarivanja strateških ciljeva u području sportske infrastrukture

Izvor: izrada autora prema: Grad Osijek, 2021. Dostupno na:

<https://www.osijek.hr/sport/strategija-osjeckog-sporta/>

7.4. Usporedba strategije razvoja urbane aglomeracije i strategije razvoja sporta

Obje strategije su dobro postavljene, odnosno imaju realne strateške ciljeve koji su ostvarivi, te pridonose cjelokupnom razvoju Grada Osijeka. Dok strategija razvoja urbane aglomeracije imala viziju poboljšanja cjelokupne slike gospodarstva, društva i održivog razvoja, strategija razvoja sporta će u sljedećem razdoblju imati za cilj povećanje uključenosti građana u sport, poboljšanje sportske infrastrukture, čime će se neizravno utjecati i na socijalno-ekonomski, gospodarski, zdravstveni, kulturni, i na ostale aspekte. Što se tiče financijskih sredstava, strategija razvoja urbane aglomeracije zahtijevala je oko 770 milijuna kuna, dok se unutar strategije razvoja sporta predviđa oko 320 milijuna kuna.

8.Rasprava

U ovom poglavlju dani su vlastiti zaključci i komentari na cjelokupno istraživanje u radu. Na temelju teorijske podloge, gdje je opisan način financiranja lokalnih jedinica, dana je osnovica za empirijsko istraživanje, odnosno djelovanje Grada Osijeka i proračuna koje ostvaruje tijekom promatranog razdoblja. S obzirom na promatrane gospodarske pokazatelje i na razne mogućnosti koje Grad pruža može se ustanoviti kako je Osijek jako dobar grad za život, omogućava zapošljavanje ali i samozapošljavanje raznim subvencijama i programima. Kada se promatra proračun, može se vidjeti kako ostvaruje deficit tijekom većine promatranog razdoblja, što možda i ne daje najbolju sliku. No uzimajući u obzir sve aktivnosti, programe i strategije koje provodi, Grad Osijek ima dobru financijsku poziciju. U sljedećoj tablici može se vidjeti koliko je iznosio suficit/deficit u 2020.godini u 5 najvećih Gradova Republike Hrvatske.

Tablica 14:Usporedba 5 najvećih Gradova u Hrvatskoj s obzirom na suficit/deficit koji ostvaruje

Grad	Suficit/deficit u 2020.godini
Zagreb	-531.163.198
Split	-94.090.756
Rijeka	-40.075.873
Osijek	-30.613.079
Zadar	6.312.172

Izvor: Ministarstvo financija, 2021. Dostupno na: <https://mfin.gov.hr/>

Prema podacima iz Tablice 14 može se vidjeti kako najveći deficit u 2020.godini ima Grad Zagreb, koji je tada iznosio čak 531.163.198 kuna. Također, i Split i Rijeka imaju velik deficit u promatranom razdoblju. Jedini Grad koji je ostvario suficit u 2021.godini od promatranih Gradova jeste Grad Zadar. Uspoređujući Grad Osijek sa ostalim Gradovima u Republici Hrvatskoj, može se reći da je među boljim Gradovima u tom pogledu.

Što se tiče strategija razvoja koje Grad provodi i planira provoditi, može se zaključiti kako su jako dobro osmišljene, u skladu s potrebama građana i da pridonose cjelokupnom razvoju Grada.

8.1.Izvršenje strategije urbane aglomeracije Osijek do 2020.godine

U ovom poglavlju prikazati će se ukupno izvršenje strategije koja se provodila u razdoblju od 2016. do 2020.godine.

Tablica 15: Strategija razvoja urbane aglomeracije-plan i izvršenje provedbe

Plan 2017.	Izvršenje 2017.	Plan 2018.	Izvršenje 2018.	Plan 2019	Izvršenje 2019	Plan 2020.	Izvršenje 2020.
2.402.000	429.526	5.252.274	1.684.103	5.114.198	2.035.521	21.640.850	15.331.407

Izvor: izrada autora prema: Grad Osijek, 2021. Dostupno na: <https://www.osijek.hr/gradska-uprava/gradski-uredi-odjeli-i-sluzbe/upravni-odjel-za-financije-i-nabavu/proracunski-dokumenti/>

Prema podacima iz Tablice 15 može se vidjeti kako je najveći postotak izvršenosti ove strategije bio u 2020.godini, kada je iznosio oko 70%, dok je u 2017.godini bio vrlo nizak, odnosno iznosio je samo 18%.

9. Zaključak

Cilj ovoga rada bio je opisati djelovanje lokalnih jedinica, administrativno teritorijalno ustrojstvo, dati osnovne informacije te analizirati proračun Grada Osijeka, kao i prikazati strategiju razvoja. Lokalne jedinice obavljaju poslove i funkcije koji su uređeni raznim propisima, a koji su im dodijeljeni od strane viših razina vlasti zbog raznih administrativnih, političkih i ostalih razloga. Takva podjela odgovornosti omogućava kvalitetniji pristup zadovoljavanja potreba građanima određene lokalne jedinice, u odnosu na onu razinu kvalitete koju bi im više razine vlasti mogle omogućiti. Ipak, jako veliki broj općina, gradova i županija u Republici Hrvatskoj dovodi u pitanje smislenost i isplativost decentralizacije. To je pitanje kojem se treba dati više pozornosti i istražiti sve njegove prednosti i nedostatke kako bi se pravovaljano reagiralo

Prva postavljena hipoteza se odbija, budući da Grad Osijek u promatranom četverogodišnjem razdoblju suficit bilježi samo u 2017. godini a u ostale tri godine bilježi deficit. Ipak, može se reći kako Grad Osijek ima stabilnu financijsku poziciju s obzirom da provodi razne programe, ulaganja i brojne strategije, te uzimajući to u obzir evidentirani deficiti su opravdani. Isto tako, iz projekcije proračuna vidljivo je kako je planirano da se taj deficit postupno smanjuje tijekom promatranog razdoblja.

Druga postavljena hipoteza se prihvaća budući da je strategija razvoja sporta 2020.-2030. dobro osmišljena te su u obzir uzeti razni parametri i dobro proučeni preduvjeti njenog provođenja. Također, uzimajući u obzir da se Osijek smatra Gradom sporta i da postoji velika zainteresiranost za provođenjem strategije, sasvim je opravdana, kao i svi financijski izdaci koje iziskuje.

Prema analizi proračuna, može se reći kako Grad Osijek, unatoč deficitima koje ostvaruje dobro upravlja proračunom, s obzirom na sve aktivnosti i programe koje provodi, te jako dobre gospodarske pokazatelje. Najizdašniji prihodi u promatranom razdoblju bili su prihodi od poreza, dok su u strukturi rashoda najviši bili pomoći dane u inozemstvo i unutar općeg proračuna te materijalni rashodi. Isto tako, prema predstavljenoj strategiji razvoja sporta vidljivo je kako se rashodi i izdaci koriste promišljeno i u skladu sa potrebama.

Literatura

1. Bajo, A, Blažić, H, Burnać, P, Dodig, D, Drezgić, S, Galine, D, Ignjatović, M, Juričić, D, Jurlina Alibegović, D, Karačić, D, Krtalić, S, Nikolić, Primorac, M, Puljiz, J, Šuman Tolić, M. (2020). *Financije županija, gradova i općina*. Zagreb: udžbenici Sveučilišta u Zagrebu
2. Državni zavod za statistiku (2021). Dostupno na : https://www.dzs.hr/hrv/censuses/census2011/results/htm/H01_01_04/H01_01_04_zup_14.html [pristupljeno 14.lipnja 2021.]
3. Državni zavod za statistiku (2021). Dostupno na : <https://www.dzs.hr/hrv/censuses/census2011/results/censustabshtm.htm> [pristupljeno 14.lipnja 2021.]
4. Grad Osijek (2021). *Gospodarstvo*. Dostupno na: <https://www.osijek.hr/gospodarski-kutak/gospodarstvo/gospodarstvo-grada-osijeka/gospodarstvo-u-brojkama> [pristupljeno 15.lipnja 2021.].
5. Grad Osijek (2021). *Gradska uprava*. Dostupno na: <https://www.osijek.hr/gradska-uprava/misija-vizija-i-ciljevi/> [pristupljeno 26.lipnja 2021.]
6. Grad Osijek (2021). *Kultura*. Dostupno na: <https://www.osijek.hr/kultura/> [pristupljeno 14.lipnja 2021.]
7. Grad Osijek (2021). *Strategija osječkog sporta*. Dostupno na: <https://www.osijek.hr/sport/strategija-osjeckog-sporta/> [pristupljeno 26.lipnja 2021.]
8. Grad Osijek (2021). *Trgovačka društva*. Dostupno na: <https://www.osijek.hr/#trg-dr> [pristupljeno 17.lipnja 2021.]
9. Grad Osijek (2021). *Ustanove*. Dostupno na: <https://www.osijek.hr/kultura/ustanove/> [pristupljeno 16.srpnja 2021.]
10. Grad Osijek (2021). *Važni dokumenti*. Dostupno na: <https://www.osijek.hr/gradska-uprava/vazni-dokumenti/> [pristupljeno 26.lipnja 2021.].
11. Grad Osijek (2021). *Strategija razvoja UA Osijek do 2020*. Dostupno na: <https://www.osijek.hr/dokumenti/strategija-razvoja-ua-osijek-do-2020/> [pristupljeno 26.lipnja 2021.].
12. Hrvatska enciklopedija (2021). *Osijek* <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=45673> [pristupljeno 14.lipnja 2021.]
13. Hrvatski zavod za zapošljavanje (2021). Dostupno na: <https://www.hzz.hr/> [pristupljeno 14.lipnja 2021.]

14. Krtalić, S., & Gasparini, A. (2007). *Kako pristupiti fiskalnoj decentralizaciji?*. Economic research-Ekonomska istraživanja, 20(2), 104-115.
15. Ministarstvo financija Republike Hrvatske (2021). Dostupno na: <https://mfin.gov.hr/istaknute-teme/lokalna-samouprava/financijski-izvjestaji-jlp-r-s/pr-ras-i-ras-funkc-za-razdoblje-2014-2020/3173?trazi=1&=&page=2> [pristupljeno 19.lipnja 2021.].
16. Ministarstvo financija Republike Hrvatske (2021). Dostupno na: <https://mfin.gov.hr/proracun-86/86> [pristupljeno 18.lipnja 2021]
17. Ministarstvo regionalnoga razvoja i fondova Europske unije (2021). *Vrijednosti indeksa razvijenosti i pokazatelja za izračun indeksa razvijenosti 2018*. Dostupno na: <https://razvoj.gov.hr/o-ministarstvu/djelokrug-1939/regionalni-razvoj/indeks-razvijenosti/vrijednosti-indeksa-razvijenosti-i-pokazatelja-za-izracun-indeksa-razvijenosti-2018/3740> [pristupljeno 17.lipnja 2021.].
18. Narodne Novine (2021). *Zakon o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi*. Zagreb: Narodne novine d.d., 144/2020. Dostupno na: [https://www.zakon.hr/z/132/Zakon-o-lokalnoj-i-podru%C4%8Dnoj-\(regionalnoj\)-samoupravi](https://www.zakon.hr/z/132/Zakon-o-lokalnoj-i-podru%C4%8Dnoj-(regionalnoj)-samoupravi) [pristupljeno 18.lipnja 2021]
19. Narodne Novine (2021). *Zakon o proračunu*. Zagreb: Narodne novine d.d., 15/2015. Dostupno na: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2015_02_15_277.html [pristupljeno 18.lipnja 2021.]
20. Osijek Express (2021). *HZZ Osijek: Povećao se broj nezaposlenih u OBŽ i sada iznosi 17,3%*. Dostupno na: <https://www.osijekexpress.com/2021/02/15/hzz-osijek-povecao-se-broj-nezaposlenih-u-obz-i-sada-iznosi-173/> [pristupljeno 14.lipnja 2021.].
21. Ott, K., & Bajo, A. (2001). *Lokalne financije i lokalni proračun u Republici Hrvatskoj. Financijska teorija i praksa*, 25(3), 311-449.
22. Šinković, Zoran (2019). *Financiranje jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave*. Zbornik radova Pravnog fakulteta u Splitu. 56, 1/2019., str. 223.- 250.
23. Turistička zajednica Grada Osijeka. (2016). *Povijest Grada*. Dostupno na: <https://www.tzosijek.hr/povijest-grada-671> [pristupljeno 14.lipnja 2021.].

Popis tablica

Tablica 1:Stanovništvo Grada Osijeka prema narodnosti	9
Tablica 2:Ukupni prihodi i rashodi proračuna	14
Tablica 3: Struktura ukupnih prihoda.....	15
Tablica 4:Struktura prihoda od poreza	16
Tablica 5:Struktura prihoda od upravnih i administrativnih pristojbi, pristojbi po posebnim propisima i naknadama.....	17
Tablica 6:Struktura rashoda.....	18
Tablica 7:Struktura materijalnih rashoda	19
Tablica 8:Struktura primitaka i izdataka	20
Tablica 9:Račun prihoda i rashoda za razdoblje 2021.-2023.	21
Tablica 10:Struktura planiranih prihoda za razdoblje 2021.-2023.....	22
Tablica 11:Struktura planiranih rashoda za razdoblje 2021.-2023.	23
Tablica 12:Financijska sredstva za provedbu strategije urbane aglomeracije Osijek	27
Tablica 13:Izdavanje za potrebe sporta iz gradskog proračuna Grada Osijeka 2016.-2019. ...	30
Tablica 14:Usporedba 5 najvećih Gradova u Hrvatskoj s obzirom na suficit/deficit koji ostvaruje	34
Tablica 15: Strategija razvoja urbane aglomeracije-plan i izvršenje provedbe.....	35

Popis grafikona

Grafikon 1:Ukupno kretanje stanovništva u razdoblju od 1971.do 2011.godine.....	8
Grafikon 2:Kretanje broja nezaposlenih osoba u razdoblju od 2014.do 2019.godine	11
Grafikon 3:Vremenski slijed ključnih dijelova programskoga ostvarivanja strateških ciljeva u području sportske infrastrukture.....	33